

Vzreja mlade živine, krmljenje od odstavitve do starosti enega leta

dr. Mojca VOLJČ, univ. dipl. inž. zootehniko

Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Groblje 3, 1230 Domžale

Zagotavljanje hranilnih snovi

Ravnotežje hranil v telesu živali je odvisno od štirih osnovnih dejavnikov:

- 1. Potrebe živali po hranilnih snoveh**
- 2. Vsebnost hranilnih snovi v zaužiti krmi**
- 3. Prebavljivost zaužite krme**
- 4. Konzumacijska sposobnost živali**

Na potrebe po hranilnih snoveh pri živalih pa vplivajo številni dejavniki:

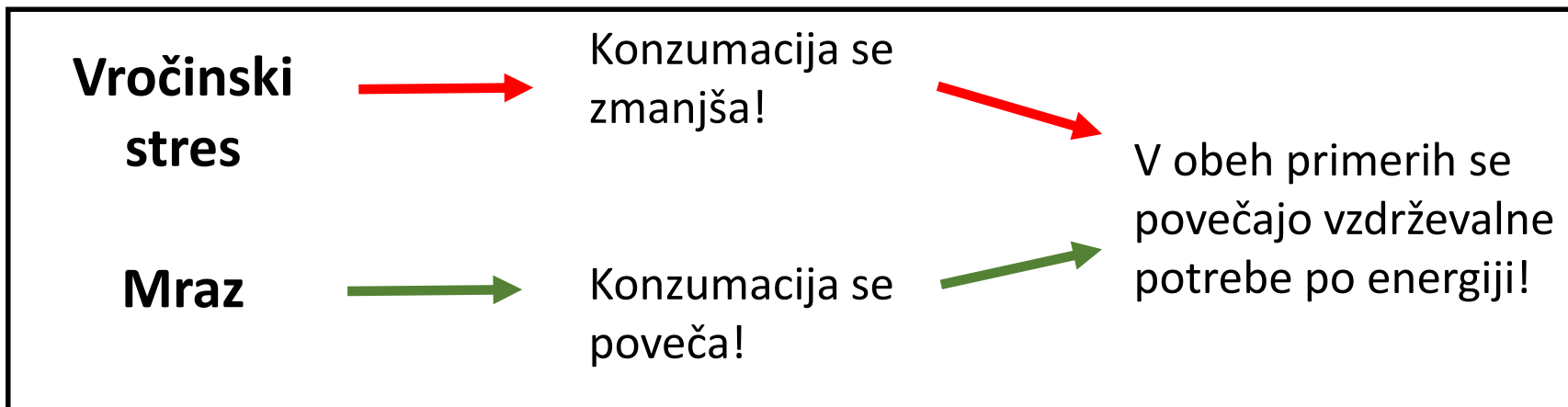
- **presnovna masa živali,**
- **telesna kondicija,**
- **fiziološki status živali,**
- **reprodukcijska faza,**
- **mlečnost,**
- **temperatura okolja, veter, dolžina dnevnih poti, ...**

Dnevne potrebe po hranljivih snoveh krav dojilj v različnih proizvodnih obdobjih (TM=530 kg, mlečnost= 8 kg)

	4. mesec brejosti – presušene krave (7. mesec po telitvi)	9. mesec brejosti	2. mesec po telitvi
Neto energija (MJ)			
- vzdrževanje	35,7	35,7	42,8
- laktacija	0,00	0,00	24
- brejost	1,3	22,4	0,00
SKUPAJ	37	58,1 (+57 %)	66,8 (+80 %)
Prebavljive beljakovine, g	436	672 (+54 %)	840 (+93 %)
Fosfor, g	13	18 (+33 %)	24 (+85 %)

Vpliv temperature okolja na potrebe po HS

Pri govedu je termoneutralna cona med **10 in 20 °C**

Veter, mokra dlaka → dodatno povečanje vzdrževalnih potreb!!

Temperatura okolja	Povečanje vzdrževalnih potreb po energiji
40 °C	+ 32 %
30 °C	+ 11 %
10 – 20 °C	Nevtralno okolje
0 °C	+ 10 %
- 10 °C	+ 26 %
- 20 °C	+ 51 %

Potrebe po vzdrževalni energiji so pri živalih na paši večje, kot v hlevu

- Daljši čas porabijo živali za žretje
- Več gibanja
- Iskanje krme (okusnega zelinja) na pašnikih

*hoja na pašo v planine:
do 50 % povečanje potreb*

*dobri pašni pogoji
10 - 20 % povečanje potreb*

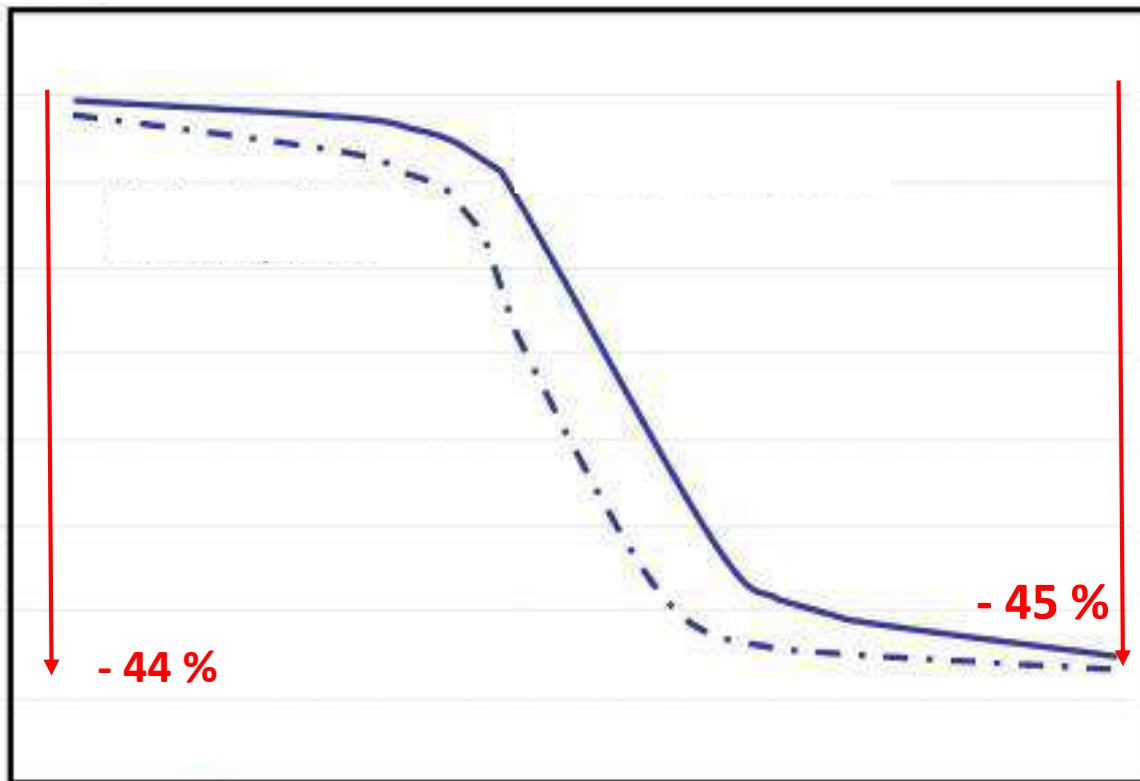
PREBAVLJIVOST ORGANSKE SNOVI

PREBAVLJIVOST
BELJAKOVIN
(%)

70
68
65
64
58
44
36
28

- 60 %

(%)
80
75
70
65
60
55
50
45

- 44 %

- 45 %

Aktivna
rast

Cvetenje

Suha
paša

Suha z namenom
za zimsko krmo

VSEBNOST
ENERGIJE
(MJ/kg SS)

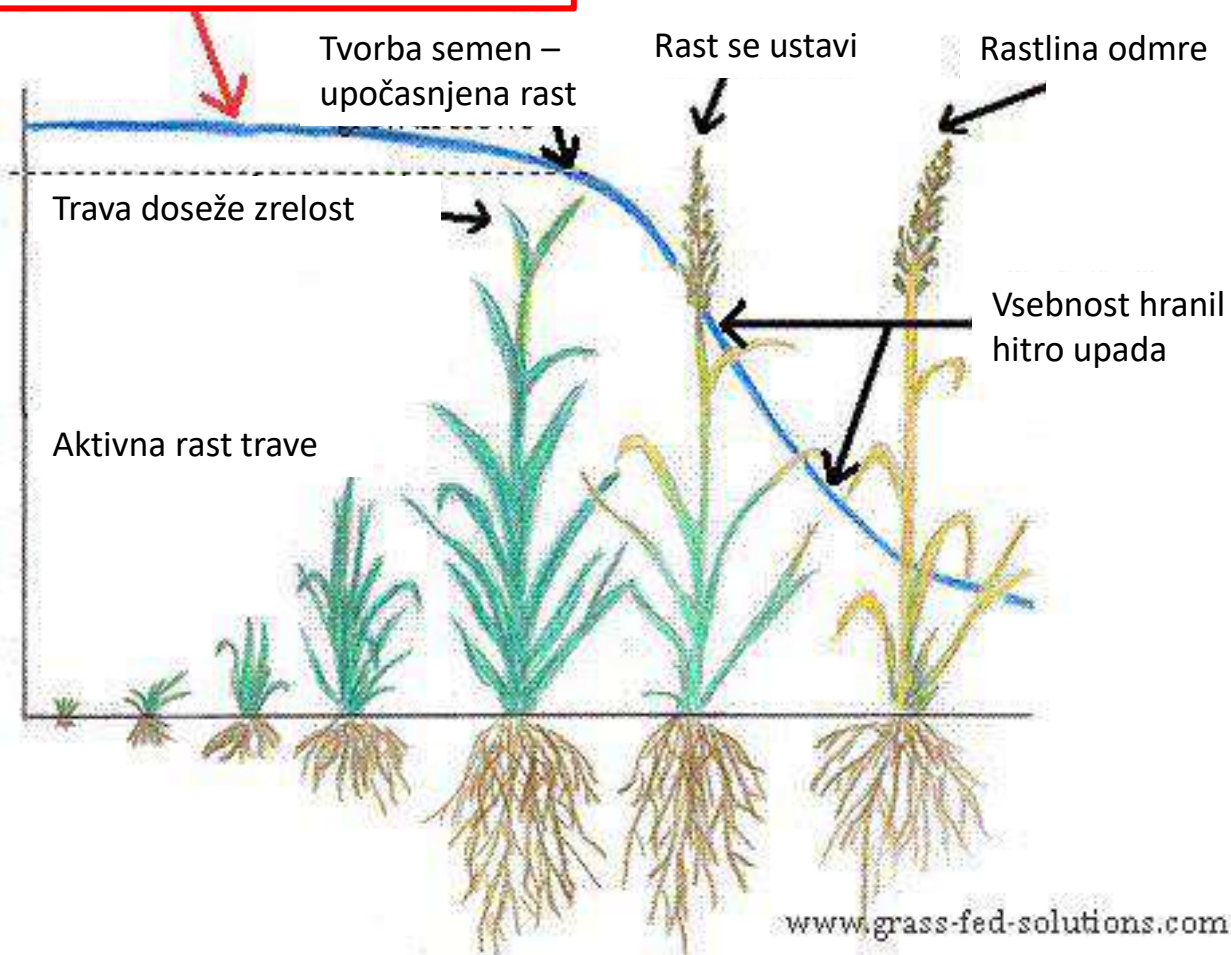
11.9
11.2
10.4
9.6
8.8
8.0
7.3
6.5

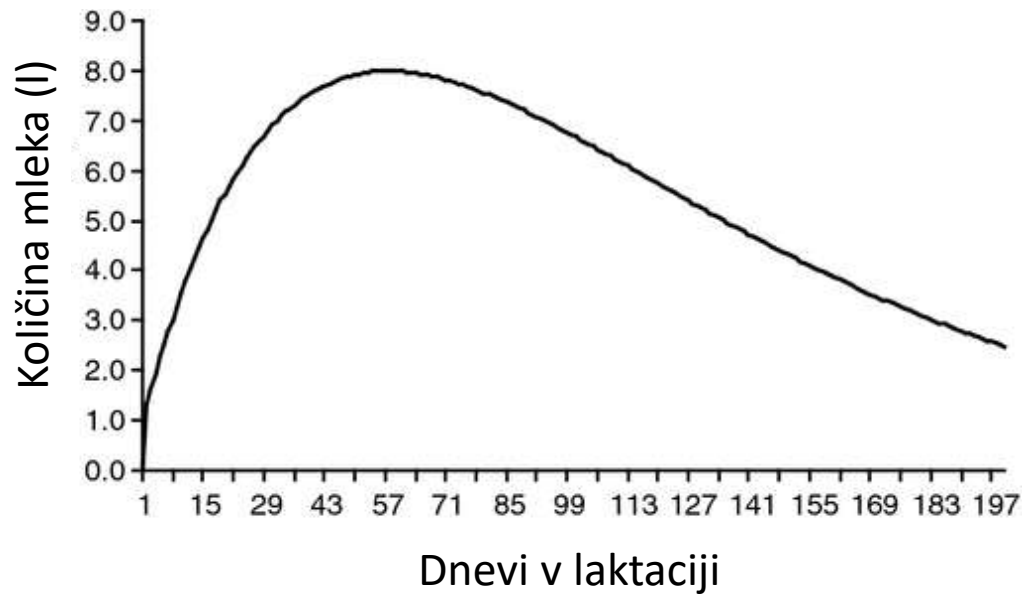
VSEBNOST
BELJAKOVIN
(%)

20
18
15
10
8,0
6,0
4,0
2,0

- 80 %

Vsebnost hranljivih snovi

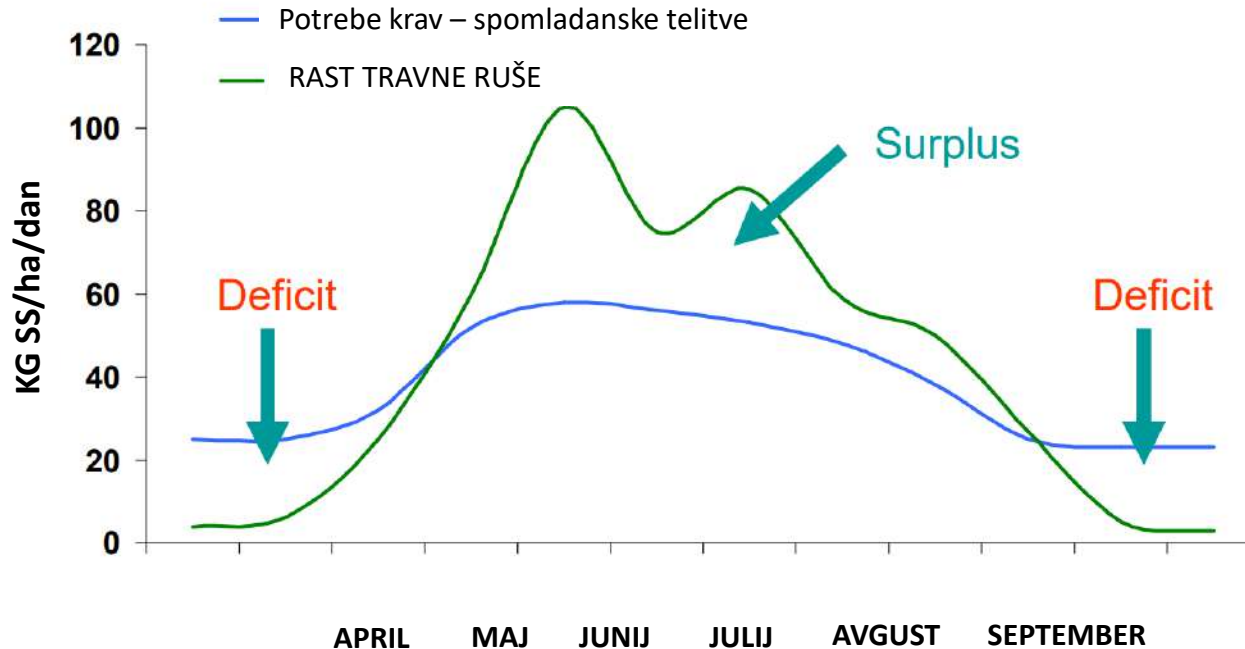
Zmanjševanje mlečnosti pri kravi

Povečevanje zauživanja paše pri teletih

SPOMLADANSKE TELITVE

- Količina mleka v laktaciji narašča in začne upadati ko se količina in kakovost paše začne zmanjševati.

JESENSKE TELITVE

- Ni paše, krma slabše kakovosti
- Slabša mlečnost na začetku laktacije

**DOKRMLJEVANJE
TELET!!**

Kakovost paše	Konverzija kg dodane krme : kg prirasta
Paša dobre kakovosti, produkcije mleka velika	14 – 17 : 1
Povprečna kakovost paše, povprečna produkcija mleka	8 – 10 : 1
Slaba kakovost paše, produkcija mleka slaba	4,5 – 6 : 1

Premajhna količina paše in slaba kakovost paše

ZGODNEJŠE ODSTAVLJANJE

Bolj učinkovito je krmiti teleta posebej, kot dodatno krmljenje krav, da bodo imele zadostno količino mleka za doseganje enakih prirastov.

ODSTAVITVENO OBDOBJE

- Odstavitev je stresna tako za kravo kot teleta
- Oblikovanje skupin glede na starost in spol
- Krma mora biti kakovostna in okusna – pomembno, da odstavljeni tele zauživa krmo
- Poskrbeti za čim boljši razvoj vampa (krma)
- Kakovost krme mora omogočati željene priraste (vzreja, pitanje)
- Potrebno zagotoviti, da imajo vse živali dostop do krme in vode (hierarhija)
- Prisotnost zajedalcev??? UKREPANJE!!!
- Dokrmljevanje z močno krmo na paši je zaželeno (4 tedne pred odstavitvijo)

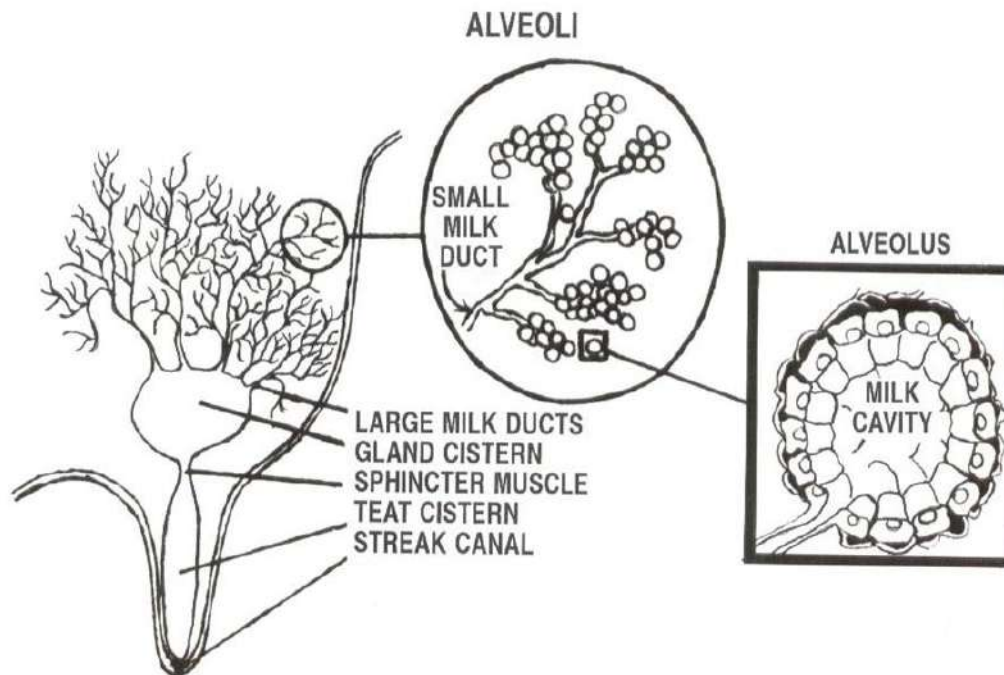
VZREJA PLEMENSKIH TELIC

- 85 % odrasle telesne velikosti ob telitvi
- Prezgodnja prva telitev: manjša odrasla velikost, manjša konzumacija, slabši proizvodni rezultati (mlečnost, odstavitvena masa telet, ...)

- Stres ob odstavitvi
- Osnovna krma za telice naj bo kakovostna (paša, travna silaža, seno)
- Ne smemo omejevati količine krme, omejimo koncentracijo hranil (dobro razvit vamp)

Rast in razvoj vimena od rojstva do enega leta

GOVEDO: do starosti 2-3 mesecev je rast **izometrična** - Obseg vimena se povečuje na račun maščobnega in vezivnega tkiva, malo/deloma se poveča obseg kanalov. Sekretorno tkivo se šene razvija.

Po 2-3 mesecih do starosti 1 leta je rast vimena **alometrična** (raste hitreje kot ostalo telo) – Poteka obsežna rast in razvoj sistema kanalov in kanalčkov. Sekretorno tkivo začne prodirati v maščobno tkivo.

OBROKI ZA PLEMENSKE TELICE

dnevni prirast 800 g/dan	200 kg		250 kg		300 kg		350 kg	
	kg krme	kg SS	kg krme	kg SS	kg krme	kg SS	kg krme	kg SS
Travna silaža kakovostna (15,7 % SB; 10,4 MJ ME)	10,5	3,7	13	4,6	16	5,6	19,5	6,8
Koruzno zrnje	1,0	0,9	1	0,9	0,5	0,4	-	-
Skupaj MK	1,0	0,9	1	0,9	0,5	0,4	-	-
Seno – zelo dobro (11,9 % SB; 9,5 MJ ME)	4,5	4	5,4	4,8	6,5	5,7	7,5	6,6
Sončnične tropine	0,2	0,2						
Koruza	0,9	0,8	1	0,9	0,7	0,6	0,6	0,5
Skupaj MK	1,2	1,0	1,0	0,9	0,7	0,6	0,6	0,5
Seno – slabo (7,5 % SB; 8,5 MJ ME)	4,6	3,7	4,9	4,3	5,2	4,6	6	5,3
Sončnične tropine	0,6	0,5	0,7	0,6	0,8	0,7	0,8	0,7
Koruza	0,9	0,8	1	0,9	1,4	1,2	1,5	1,3
Skupaj MK	1,5	1,3	1,7	1,5	2,2	1,9	2,3	2

OBROKI ZA PITANCE

dnevni prirast 1200 g/dan	200 kg		300 kg		400 kg	
	kg krme	kg SS	kg krme	kg SS	kg krme	kg SS
Travna silaža kakovostna (15,7 % SB; 10,4 MJ ME)	6,0	2,1	10,0	3,5	12,0	4,2
Koruzna silaža-dobra (8,2 % SB; 11 MJ ME)	4,0	1,3	8,0	2,6	11,0	3,6
Slama	0,2	0,2	-	-	-	-
Koruzno zrnje	1,2	1,0	-	-	-	-
Sončnične tropine	0,8	0,7	0,5	0,4	-	-
Travna silaža-slaba (13 % SB; 9,5 MJ ME)	3,8	1,6	7	2,9	10	4,1
Koruzna silaža-slaba (8,8 % SB; 10,7 MJ ME)	3	1	6	2,0	9	3
Slama	0,4	0,4	-	-	-	-
Koruzno zrnje	1,7	1,5	1,2	1,0	0,5	0,4
Sončnične tropine	1	0,9	0,7	0,6	0,4	0,4
Travna silaža kakovostna (15,7 % SB; 10,4 MJ ME)	10,0	3,5	15,0	5,3	15,5	5,4
Koruzno zrnje	1,60	1,4	1,2	1,0	2,5	2,2
Sončnične tropine	0,4	0,4	-	-	-	-
Travna silaža-slaba (13 % SB; 9,5 MJ ME)	8,6	2,7	11	4,5	13,5	4,1
Koruzno zrnje	2,2	1,9	2,0	1,7	2,8	2,8
Sončnične tropine	0,9	0,8	0,4	0,4	-	-

Voluminozna krma, ki jo pridelujemo na trajnih travnikih je v povprečju z vidika hranilne vrednosti dostikrat slabe kvalitete.

RAZLOGI

Nepravilno gnojenje:

- nenatančno in neuravnoteženo gnojenje z dušikom
- presežki določenih hranil – predvsem kalija

Kislost tal:

- Ob nizki pH vrednosti se bodo uveljavile nezaželene rastline, bolj zaželene detelje in trave bodo slabše rasle

Pogoste suše:

- Zaradi suše odmre veliko kvalitetnih trav, njihovo mesto pa zasedejo manj kvalitetne trave in pleveli, torej zeli, ki se pojavljajo v prevelikem obsegu

DOSEJAVANJE

- Ko se pojavijo prazna mesta, dosejavamo povprek po površini
- Temperatura in vlaga mora biti primerna za kaljenje
- Dosejavanje opravljamo spomladi
- Priporočljivo valjanje ali rahlo brananje, česanje
- Dosejavanje na pašnikih najlažje, ko so živali še tri dni na čredinki, da pohodijo seme

VSEJAVANJE

- Vsejavanje v travno rušo s sejalnicami za travo je najbolje opraviti jeseni (sredi septembra)
- Pritisk plevelov na rast je v jeseni manjši, boljše so tudi vremenske razmere
- Temperatura in vlaga morata biti primerna za kalitev
- Uspeha vsejavanja na močno zapleveljenih travnikih ne bo
- Potrebna višja košnja 6-8 cm
- V letu po vsejavanju ne gnojimo z gnojevko ali gnojnico, ki lahko povzroči ožige na mladih rastlinah

SETEV RASTLIN ODPORNIH NA SUŠO

SUDANSKA TRAVA

- Za rast potrebuje več toplote in manj padavin
- Dobro odporne na sušo
- Ima sposobnost obraščanja – omogoča večkratno rabo
- Najbolje uspeva na rečnih naplavinah, produ in pesku ter na peščeno – ilovnatih tleh
- Lahko sejemo kot glavni posevek, naknadni posevek in kot strniščni posevek
- Možno pridelovati za zeleno krmo tudi po strniščnih setvah v mesecu juliju
- Potrebno gnojenje (najboljša je kombinacija mineralnih in organskih gnojil)
- Vsebuje veliko sladkorjev, zato se dobro silira in jo živali radi jedo
- Za zeleno krmo se kosi ali pase, ko doseže posevek v višino 50 – 60 cm
- Siliranje 90 – 100 cm (oveneti na 55 -60 % vlage, baliranje – rezanje)
- 2-4 odkosa: 80-100 t/ha zelene krme, 12-18 t/ha sena

Hvala za vašo pozornost!

